

Foto: Viktoria Olausson

Under den normala ytan

En besökare som reser genom Zimbabwes huvudstad Harare skulle antagligen beskriva det som en stad där allt flyter på, med många flotta bilar på gatorna, öppna banker, snabbköp och mataffärer. Men det här gäller bara för en elit, i stark kontrast mot det ekonomiska och politiska läget i resten av landet och i förstäderna utanför staden.

UNDER VAD SOM VERKAR vara normala, välbärgade förhållanden råder en fullständigt annorlunda situation med obeskrivligt lidande där folk förtrycks av en regim som använder brutalt våld för att hålla sig kvar vid makten.

Många förvånas över den allmänna bristen på protester mot president Robert Mugabes styre som har gjort att det tidigare välbärgade folket idag nästan är utfattigt. De som har följt situationen i Zimbabwe på nära håll, vet att det idag är världens snabbast krympande ekonomi, och att dess invånare därför tillhör dem som drabbats hårdast av fattigdom. Ändå är det fortfarande ett av världens fredligaste länder.

DE FLESTA ZIMBABWIER HAR FOGAT SIG I SITT ÖDE. Bara några få har en hög levnadsstandard medan resten lever i yttersta misär långt borta från de utländska besökarnas nyfikna blickar. Sanningen om en stad som Harare (som jag kommer

från) är att medelklassen nästan har utplånats, och normala ekonomiska principer fungerar inte längre.

En av mina kusiner berättar att han just har sagt upp sig, för hela hans lön gick åt till att åka till och från jobbet. Han arbetade i Harare och bodde i Chitungwiza, ungefär 25 kilometer därifrån, och la ut 22 000 zimdollars på bussbiljetter med en lön på 30 000. Resten räckte inte ens till lunch, så det var vettigare att sluta jobba innan han drog på sig skulder, som en del gjorde då de förgäves hoppades att deras arbetsgivare så småningom skulle höja deras löner.

Min kusin har nu anslutit sig till det hav av människor som ägnar sig åt försäljning i ett försök att få det hela att gå ihop. Folk köper och säljer allt som de kan komma över, från grönsaker, bröd och begagnade kläder till järnvaror. De driver telefonautomater, säljer färsk fisk på gatorna, ja, allt man kan tänka sig. Läget är desperat.

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Icke-kommersiell-Dela Lika 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.

– Det är illa, kusin. Ibland när man ser folk sälja kläder är det deras egna kläder de säljer för att kunna skaffa något att äta. De har inget annat sätt att försörja sig på, förutom att stjäla, sa han.

MUGABE ÄR MEDVETEN OM SITUATIONEN och ser till att polisen alltid finns ute på gatorna för att slå ner eventuella uppror. Men folk har fullt upp med att försöka överleva, så det är få som ens skulle komma på tanken, och än mindre orka, delta i ett uppror. Dessutom har den politiska oppositionen slagits ner i landet och de som anses vara politiskt inkorrekta kan inte ta hjälp av lagen.

Medlemmar av poliskåren uppmanar öppet till mutor eftersom deras löner inte räcker till att leva på. Regeringen gör inget åt det för det finns inte tillräckligt med pengar för att ge dem bättre löner.

I slutet av december lämnade jag Zimbabwe och flyttade till Sydafrika. Då hade läkarna gått i strejk för att få högre lön. De hade 150 000 i lön, vilket motsvarar något över 400 kronor på svarta marknaden. Samtidigt fick de lägst betalda medlemmarna i CIO, Mugabes fruktade underrättelsetjänst, minst 300 000 zimdollar i lön.

I armén har man i allmänhet bättre betalt, särskilt de på höga poster. Även parlamentsledamöter och senatorer tillhör vinnarna, och parlamentsprivilegierna har ökat betydligt i ett land vars ekonomi är i spillror. Regeringsministrarna får fortfarande nya Mercedes Benz-bilar vartannat år och behåller de gamla, som de köper till det bokförda värdet och säljer för en förmögenhet. De som har makten arbetar inte längre för väljarnas bästa. Parlamentsledamöterna som ska ta fram lagar som styr företagsförvaltning, är nu de som driver de flesta företag.

UNDER JULEN VAR LÄGET I FÖRSTÄDERNA bedrövligt. Det enda folket fortfarande har råd med är majsmjöl som regeringen har subventionerat kraftigt i ett försök att kväva uppror. Ett paket majsmjöl på 10 kg kostar 1 500 och ett kilo kött kostar 10 000 zimdollar. Detta innebär att en utbildad lärare kan köpa fyra kilo kött och inget annat med sin lön. På juldagen åt de

flesta gröt till frukost, eller bröd och te om de hade tur, och sedan sadza, majsmjölgröt, med tillbehör till lunch.

Eftersom de nu lever på bara majsmjöl och grönsaker är folk i allmänhet undernärda och magra. Jag kände mig illa till mods när till och med folk som jag inte kände sa ”du måste komma från diasporan”. De sa att folk från utlandet ser friska och väl-närda ut, och har glansig hud, medan de som bor i Zimbabwe är smala och ofta sjukliga, med grov hud. Jag måste säga att jag insåg att detta stämde.

Idag är Zimbabwe ett värre klassamhälle än före självständigheten.

De flesta har tvingats ut ur stadsområdena till landsbygden efter att ha förlorat sina jobb allt eftersom ekonomin krymper. Vissa, som min kusin, har sagt upp sig efter att ha insett att det var meningslöst att fortsätta arbeta, och åkt hem till landsbygden. Där håller vissa på att dö av hunger i det tysta.

DET HAR BILDATS EN NY KLAS I ZIMBABWE: gränshandlarna, som åker till länder som Sydafrika och Botswana för att köpa varor och sälja dem i Zimbabwe. Detta är de enda vanliga personerna som har råd med en rimlig levnadsstandard.

Beitbridge, gränsen mellan Zimbabwe och Sydafrika, sägs vara en av världens livligaste och här korsar gränshandlare gränsen dygnet runt. De och de miljontals zimbabwier som arbetar utanför landet, är några av landets obesjungna hjältar, för utan dem skulle ekonomin ha kollapsat för länge sedan.

Folket väntar på att Gud ska ingripa. Man har misslyckats med att byta regering med fredliga metoder som allmänna val. Dessa fungerar inte för regimen bedriver valfusk. Så vad kan folket göra annat än att vänta på att Gud ska ta hand om deras öde. Men det tar lång tid.

Ännu värre är det att Mugabe, som hela tiden hade antytt att han skulle dra sig tillbaka efter den nuvarande valperioden år 2008, nu verkar ha ändrat sig och vill fortsätta till 2010 för att synkronisera parlaments- och presidentvalen.

ADMIRE MUZIRO
Durban